

Utredning strukturbidrag

Anna Svensson
Controller

Höors kommun 2022-05-23

Mitt i Skåne

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Bakgrund.....	4
Nulägesanalys.....	4
Socioekonomiskt index	6
Beräknad effekt	6
Egen regi	7
Andra huvudmän	7
Administration	7
Andra kommuner	8
Riskbedömning	8
Vidare utredning.....	9
Bilaga 1 Beslutade grundbelopp 2022.....	10

Sammanfattning

Barn- och utbildningssektorn har fått i uppdrag av Barn- och utbildningsnämnden att utreda huruvida ett strukturbidrag bör användas istället för den omfördelning som används internt i budget 2022.

Införande av strukturbidrag baserat på socioekonomiskt index skulle innebära att Tjörnarps skola, Gudmuntorps skola och Sätoftaskolan som i nuläget fått en omfördelning får en negativ påverkan då en fördelning med socioekonomiskt index minskar tilldelningen till de tre enheterna med ungefär 3,85 tjänster totalt, vilket motsvarar lite mer än 1,0 tjänst vid var och en av de tre enheterna. Omfördelningen som i nuläget görs i egen regi har gjorts som ett steg i att uppnå likvärdig kvalitet i egen regi, men också för att möjliggöra en budget i balans.

I nuläget får fristående verksamheter och kommunala skolor i andra kommuner del av den omfördelning som görs internt i form av ett genomsnittsbelopp i grundbeloppet. Införande av strukturbidrag baserat på socioekonomiskt index skulle innebära att var och en av de fristående verksamheterna har ett eget belopp för respektive grundbeloppskategori. Ett grundbelopp som differentieras med ett strukturbidrag skulle innebära ett stort antal olika grundbelopp som behöver hanteras varje månad vid utbetalning och hantering av fakturor från de fristående verksamheterna.

Ett alternativt system för framtagandet av grundbelopp med strukturbidrag grundat på socioekonomiska faktorer bidrar inte till att stärka likvärdigheten i egen regi och väntas generera ökade administrationskostnader.

Bakgrund

Enligt skollagen ska kommunen fördela resurser inom skolväsendet utifrån behov. Lagstiftarens avsikt med en fördelning av resurser utifrån behov är att möjliggöra en likvärdig utbildning och att resurserna ska kompensera för de skillnader som finns mellan elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Det är vanligt att definiera en skolas behov utifrån en bedömning av elevsammansättningens förutsättningar utifrån socioekonomiska faktorer. Skolverket använder i sin statistik faktorer som elevers föräldrars utbildningsnivå, kön och elevers migrationsbakgrund, vilket också är de faktorer som kommuner normalt använder för att beräkna så kallade struktur tillägg.

De kommuner som fördelar resurser utifrån behov gör det utifrån ett struktur tillägg/struktur bidrag till ordinarie grundbelopp. En del av grundbeloppet avsätts till struktur bidraget som sedan fördelas så att skolor med sämst förutsättningar får ett tillskott, medan skolor med bättre förutsättningar inte får del av struktur tillägget, eller får mindre del.

I Höors kommun används inte struktur bidrag grundat på elevers förutsättningar utifrån socioekonomiska faktorer. Istället avsätts en del av Höors kommun interna grundbelopp som omfördelas internt till Gudmuntorps skola, Tjörnarps skola, Sätoftaskolan och Ringsjöskolan. Till fristående verksamheter och kommunala skolor i andra kommuner betalas ett genomsnitt ut i grundbeloppet.

Nulägesanalys

I budget 2022 har totalt 5 368 tkr omfördelats i egen regi. Omfördelningarna har gjorts i syfte att skapa en möjlighet för enheterna att bedriva verksamhet med likvärdig kvalitet.

För årskurs F-3 tilldelas fristående verksamheter och kommunala skolor i andra kommuner ett genomsnittsbelopp på 3 793 kr/elev av det totala grundbeloppet år 2022, för beslutade grundbelopp 2022 se Bilaga 1 Beslutade grundbelopp 2022. I egen regi har motsvarande andel från Sätoftaskolan och Enebackeskolan tilldelats Tjörnarps skola och Gudmuntorps skola. Totalt har 2 041 tkr omfördelats, vilket inklusive Tjörnarps skolas och Gudmuntorps skolas egna andelar blir totalt 2 458 tkr som fördelats mellan Tjörnarps skola och Gudmuntorps skola.

BARN- OCH UTBILDNINGSEKTORN

Intern omfördelning till Gudmuntorp och Tjörnarps skola (Tkr)	Egen andel 2022	Omfördelning 2022	Omfördelning totalt 2022
Enebackeskolan	1 392	-1 392	0
Sätoftaskolan	649	-649	0
Summa	2 041	-2 041	0

Tjörnarps skola	190	1 162	1 352
Gudmuntorps skola	227	879	1 106
Summa	417	2 041	2 458

Summa totalt	2 458	0	2 458
--------------	-------	---	-------

Tabell 1 Omfördelning lågstadiet

För årskurs 7-9 tilldelas fristående verksamheter och kommunala skolor i andra kommuner ett genomsnittsbelopp på 5 500kr/elev av det totala grundbeloppet år 2022, för beslutade grundbelopp 2022 se Bilaga 1 Beslutade grundbelopp 2022.. I egen regi har Sätoftaskolan och Ringsjöskolans andelar omfördelats mellan de två skolorna. Totalt har 1 049 tkr omfördelats från Ringsjöskolan till Sätoftaskolan, vilket totalt inklusive Sätoftaskolans andel blir 2 910 tkr som har omfördelats.

Intern omfördelning Sätoftaskolan och Ringsjöskolan (Tkr)	Egen andel 2022	Omfördelning 2022	Omfördelning totalt 2022
Ringsjöskolan	2 019	-1 049	970
Summa	2 019	-1 049	970

Sätoftaskolan	891	1 049	1 940
Summa	891	1 049	1 940

Summa totalt	2 910	0	2 910
--------------	-------	---	-------

Tabell 2 Omfördelning högstadiet

Omfördelningarna för lågstadiet och högstadiet innebär att enheterna i egen regi har fått en högre respektive lägre tilldelning i budgeten 2022 i förhållande till genomsnittet i grundbeloppet beroende på om enheten har fått del av omfördelningarna och i vilken utsträckning.

Den totala budgeten inklusive fristående verksamheter och kommunala skolor i andra kommuner är 7 313 tkr.

Socioekonomiskt index

I utredningsuppdraget ingår att belysa ett alternativt sätt att fördela grundbeloppen internt i egen regi, utifrån socioekonomiskt index istället för den omfördelning som använts i budget 2022. I denna utredning används Skolverkets index för socioekonomisk viktning vid fördelning av statsbidraget Likvärdig skola. Indexet är framtaget av Statistiska Centralbyrån (SCB) och finns tillgängligt på Skolverkets hemsida. Indexet baseras på en modell som beskriver elevernas förutsättningar utifrån socioekonomiska faktorer som enligt forskning bedöms ha inverkan på att en elev blir behörig till ett nationellt program i gymnasieskolan.

Modellen använder följande variabler:

- vårdnadshavarnas utbildningsnivå
- året när eleven invandrade till Sverige
- vårdnadshavarnas inkomst
- elevens kön
- ekonomiskt bistånd till vårdnadshavare
- om eleven är folkbokförd på samma adress som båda vårdnadshavare
- antal syskon som är folkbokförda i hemmet
- socioekonomisk status på bostadsområdet där eleven är folkbokförd.

Skolenhetens namn	Andel obehöriga	Index
Enebackeskolan	13,7%	102,5
Tjörnarps skola	19,8%	147,8
Ringsjöskolan	13,9%	103,6
Sätoftaskolan	9,0%	67
Gudmuntorps skola	9,1%	68

Tabell 3 Sammanställning av socioekonomiskt index, egen regi

Socioekonomiskt index som används för statsbidraget Likvärdig skola finns tillgängligt för samtliga skolor i Sverige.

Beräknad effekt

Höors kommun använder i nuläget inte strukturbidrag grundat på socioekonomiska faktorer. Istället används en omfördelning internt i kommunens egen regi som till fristående verksamheter och kommunala skolor i andra kommuner betalas ut som ett genomsnitt i grundbeloppet. Införande av strukturbidrag istället för omfördelningar internt och genomsnitt externt kommer att påverka samtliga enheter, både internt och externt.

BARN- OCH UTBILDNINGSEKTORN

Egen regi

Det socioekonomiska indexet skiljer sig från den omfördelning som gjorts i budget 2022. Störst skillnad med negativ påverkan blir det för Tjörnarps skola, Gudmuntorps skola samt Sätoftaskolan. Enebackeskolan och Ringsjöskolan hade med ett socioekonomiskt index fått en större tilldelning än den fördelning som gjorts i budget 2022. Beloppet för varje enhet vid fördelning med socioekonomiskt index är endast beräknat utifrån den tilldelning som finns internt i budget 2022.

Enhet (Tkr)	Intern omfördelning i budget 2022	Fördelning vid socioekonomiskt index	Skillnad mot budget 2022
Enebackeskolan	0	2 444	2 444
Tjörnarps skola	1 352	241	-1 111
Ringsjöskolan	970	1 318	348
Sätoftaskolan	1 940	1 083	-857
Gudmuntorps skola	1 106	282	-824
Summa totalt	5 368	5 368	0

Tabell 4 Beräknad effekt vid förändrad fördelning

Med ett socioekonomiskt index tas inte hänsyn till verksamhetens förutsättningar att bedriva verksamhet med likvärdig kvalitet, utan det tar endast hänsyn till elevsammansättningarna på de olika enheterna. Det skulle för Tjörnarps skola, Gudmuntorps skola och Sätoftaskolan innebära stora ingrepp i verksamheten för att anpassa verksamheten till den lägre tilldelningen. En lärartjänst beräknas kosta mellan 700–750 tkr per år, vilket skulle innebära ungefär 3,85 tjänst totalt, alltså mer än 1,0 tjänst vid var och en av de tre enheterna.

Andra huvudmän

Under budgetår 2022 får andra huvudmän, fristående verksamheter och kommunala skolor i andra kommuner, ett genomsnitt av omfördelningen som görs internt för respektive grundbeloppskategori.

Denna utredning utgår från förutsättningen att strukturbidrag inte tilldelas andra kommuner utan, förutsätter att genomsnittet fortsätter gälla för kommunala skolor i andra kommuner. Detta eftersom den administration som krävs av andra kommuner och Höors kommun för att administrera olika grundbelopp för en och samma kommun fast för olika skolor är alltför tidskrävande.

En förändring från ett genomsnitt i grundbeloppet till ett strukturbidrag som fördelas utifrån ett socioekonomiskt index till fristående verksamheter kommer innebära att fristående verksamheter antingen får mer eller mindre än det genomsnitt som används i grundbeloppet 2022.

Administration

Strukturbidrag kräver en annan administration än den administration som finns idag.

BARN- OCH UTBILDNINGSEKTORN

I nuläget beräknas totalt fyra grundbelopp för F-9. Grundbeloppen är ett genomsnitt på kommunens budget för respektive kategori. Införandet av ett strukturbidrag kan ske på två olika sätt. Antingen integreras strukturbeloppet i grundbeloppet till respektive fristående verksamhet, eller består grundbeloppen av ett basbelopp samt ett tillskott där respektive fristående får ett tillskott i form av ett strukturbelopp per elev. För den fristående verksamheten är beloppet per elev detsamma oavsett vilken metod som används, skillnaden är kommunens administration för att hantera utbetalningar och fakturor.

Vid avstämning i april 2022 fanns det 548 elever i årskurs F-9 inskrivna på 17 fristående grundskolor. Ett grundbelopp som differentieras med ett strukturbidrag skulle innebära att 68 olika grundbelopp behöver hanteras varje månad vid utbetalning och hantering av fakturor från de fristående verksamheterna. En möjlig fördel skulle vara att utbetalningar/fakturor är uppdelade på respektive verksamhet vilket underlättar bokföringen. Nackdelen är att det är väldigt många grundbelopp som varierar beroende på huvudman, eftersom varje skolenhet hos huvudmannen har ett unikt socioekonomiskt index.

Ett strukturbelopp per elev som inte inkluderas i grundbeloppet kan hanteras separat vilket skulle innebära att det endast finns 4 grundbelopp för F-9, men att det för varje enskild huvudman finns ett strukturbidrag per elev som ska faktureras extra varje månad. Nackdelen är att strukturbidraget måste hanteras manuellt vid varje utbetalning och fakturering för att säkerställa att bokföringen blir korrekt, utifrån den redovisning SCB kräver. Administrationen ökar dock oavsett jämfört hur det är i nuläget.

Andra kommuner

Strukturbidrag hanteras på olika sätt i de kommuner som tillämpar det. Beroende på hur stor skillnad det är i förutsättningar mellan egen regi och fristående verksamheter väljer kommuner att antingen ha strukturbidrag eller inte. Även vilka verksamhetsformer som har strukturbidrag, hur fördelning görs och storleken på budgeten varierar mellan kommuner.

Slutsatsen utifrån de kommuner som tillfrågats är att kommuner med stora variationer använder strukturbidrag, medan kommuner med mindre variationer inte använder strukturbidrag. Totalt har åtta kommuner tillfrågats hur de hanterar strukturbidrag.

Riskbedömning

Den största risken om man väljer att ändra system i Höors kommun för egen regi är att de enheter som tidigare fått en större tilldelning i form av en omfördelning inte kommer att klara bedriva verksamhet med samma kvalitet om tilldelning istället ska ske utifrån socioekonomiskt index. Detta eftersom tilldelningen utifrån socioekonomiskt index skiljer sig markant från den omfördelning som gjorts i budget 2022. Denna utredning redogör inte för de effekter ett strukturbidrag skulle ha, utan tar endast hänsyn till resurstilldelning och vad det ungefärligt motsvarar i personalresurs.

I nuläget har Höors kommun grundbeloppsbeslut, gällande ersättning till andra huvudmän, baserat på ett genomsnitt utifrån den tilldelning som görs till egen regi. Ett grundbeloppsbeslut baserat på kommunens genomsnitt är ett generellt

BARN- OCH UTBILDNINGSSSEKTORN

grundbeloppsbeslut som inte går att överklaga, trots att grundbeloppsbesluten är utställda till respektive huvudman. Strukturbidrag som är baserat på ett socioekonomiskt index är riktat till en specifik huvudman och är därmed möjligt att överklaga. Då strukturbidragen till de fristående verksamheterna kan variera stort mellan olika huvudmän och skolenheter men också mellan olika år, finns en risk för överklaganden från de huvudmän som får en lägre tilldelning än det tidigare genomsnittet.

Vidare utredning

Vidare utredning behöver göras om man överväger att gå vidare med ärendet och för att i så fall få fördjupad kunskap.

Denna utredning har inte tagit hänsyn till verksamhetsperspektivet i egen regi. För att göra en bedömning utifrån hur strukturbidrag istället för omfördelning påverkar verksamheten behöver i så fall risk- och konsekvensbedömningar göras kring verksamheternas möjlighet att bedriva likvärdig undervisning om ersättningsnivån till enheten sjunker.

Det bör även göras en utredning kring vad det kommer kosta kommunen att administrera ett system med strukturbidrag.

Bilaga 1 Beslutade grundbelopp 2022

Grundbelopp för utbildning vid Höors kommuns grundskolor kalenderåret 2022

Skolform	Grundbelopp 2022	Grundbelopp 2021
Förskoleklass	57 226	47 595
Grundskola, skolår 1-3	76 812	75 282
Grundskola, skolår 4-6	82 726	79 557
Grundskola, skolår 7-9	107 655	106 765
Grundskola, skolår 1-3		
Grundskola, skolår 4-6		
Grundskola, skolår 7-9		
Grundsärskola, skolår 1-2	315 002	316 712
Grundsärskola, skolår 3-6	392 684	394 179
Grundsärskola, skolår 7-9	438 324	439 771
Träningskola, skolår 1-2	345 712	351 930
Träningskola, skolår 3-6	432 351	439 668
Träningskola, skolår 7-9	483 429	491 497

Grundbeloppen inkluderar inte statsbidrag som varje enskild huvudman kan ansöka om.

I grundbeloppen är 2% löneökning inkluderad på 9 månader, motsvarande 1,5% på helår.

För fristående aktörer tillkommer momscompensation på 6%.

Figur 1 Beslutade grundbelopp för förskoleklass, grundskola samt grundsärskola